

ORIMATTILAN KAUPUNKI

Opetuspalvelut
Lapsivaikutusten arviointi
Luhtikylän koulu
4.3.2024

Sisällysluettelo

Yleistä	3
Luhtikylän koulu	4
Toteutus.....	6
Lasten kuulemisen yhteenvetoa	7
Huoltajien kuulemisten yhteenvetoa	9
Henkilöstön kuuleminen	9
Muiden sidosryhmien kuuleminen.....	10
Lapsiin kohdistuvat hyödyt ja haitat eri päätösvaihtoehdoissa	11
Lasten huoliin vastaaminen.....	23
Vertailu vaikutuksista kaupunkitasoisesti ratkaisulla 1 (kouluja ei lakkauteta) tai 2 (koulut lakkautetaan)	23
Opetuspalvelut	23
Orimattilan kaupungin talouden tervehtyttämisen suunnitelmia	25
Kasvun ja kehityksen yksilöllinen tukeminen.....	26
Liikkuminen ja ympäristö	27
Vapaa-aika ja osallistuminen.....	27
Terveys ja turvallisuus	29
Välilliset vaikutukset.....	30
Liitteet	31
Lähteet	31

Yleistä

Lapsivaikutusten arvioinnin taustalla on mm. YK:n lapsen oikeuksien sopimus, Suomen perustuslaki, kuntalaki ja perusopetuslaki. Lapsivaikutusten arviointi (LAVA) on lapsiin kohdistuvien vaikutusten ennakoimista ja seuranta. Sen avulla voidaan selvittää, millaisia hyötyjä tai haittoja erilaisilla lapsiin kohdistuvilla päätöksillä aiheutetaan. Lapsivaikutusten arviointi ei ole lain määräämä velvoite. Lapsiin kohdistuvassa päätöksenteossa on kuitenkin asianmukaista ja hyvää hallintomenettelyä noudattaen tehdä lapsivaikutusten arviointia. Lapsivaikutusten arviointia voi käyttää esimerkiksi kuntien ja hyvinvointialueiden palveluiden suunnitteluun ja kehittämiseen sekä lapsiväestön hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen. Kunnissa on tärkeää arvioida lapsivaikutuksia laajasti erilaisissa toiminnoissa, jotka liittyvät esimerkiksi opetukseen, vapaa-aikaan tai liikenteeseen. Lapsivaikutusten arvioinnilla kunta tunnistaa eri ratkaisuvaihtoehtojen vaikutukset lasten oikeuksien toteutumiseen lasten arjessa ja elämässä pitkällä sekä lyhyellä aikavälillä. Arviointi tuottaa päätöksenteon tueksi perusteltua tietoa siitä, millainen päätösvaihtoehto olisi kokonaisvaikutuksiltaan paras lasten edun näkökulmasta.

Orimattilan kaupungin strategian mukaan hyvinvointia luodaan vastuullisilla, kustannustehokkailla ja laadukkailla palveluilla. Palveluiden suunnittelussa huomioidaan olemassa olevat ja tulevat tarpeet. Asukkaat saavat toimivia ja tarvetta vastaavia palveluja.

Alueellisen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman sekä Orimattilan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman 2022-2025 toimintaperiaatteet ovat yhdenvertaisuus, kumppanuus ja oikea-aikaisuus. Yhdenvertaisuuden mukaan kaikille lapsille on turvattava tasa-arvoiset edellytykset elämiseen ja kasvamiseen. Yhdenvertaisuuden katsotaan olevan kaiken toiminnan lähtökohta. Yhdenvertaisuus hyvinvointisuunnitelmassa sekä perusopetuslaissa ovat taustalla myös tehtäessä lapsivaikutusten arviointia.

Palveluverkkoselvitys hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 6.6.2022. Perusopetuksessa koulun minimikoko muut palveluverkon suunnittelua ohjaavat periaatteet huomioiden on vähintään 3 ryhmää / 50 oppilasta, keskustassa ja muilla mahdollisilla kasvavilla alueilla minimikoko on vähintään 6 ryhmää / 120 oppilasta + 20 oppilasta (esiopetus). Orimattilan kaupungin talouden tasapainottamisen suunnitelmissa on lakkauttaa kolme koulua. Lapsiin kohdistuvan päätöksenteon tueksi on tehty lapsivaikutusten arviointia.

Luhtikylän koulu

Luhtikylän koulussa on lv. 2023-2024 33 oppilasta. Siellä työskentelee kolme opettajaa yhdysluokissa 1-2, 3-4 ja 5-6 sekä yksi koulunkäynninohjaaja. Oppilasmääräennusteen mukaan Luhtikylän koulussa olisi lv. 2024-2025 37 oppilasta, lv. 2025-2026 30 oppilasta ja lv. 2026-2027 25 oppilasta. Ennusteiden mukaan seuraavina vuosina oppilasmäärä pysyisi lähellä 25:n oppilaan tasoa.

Luhtikylän koulun oppilasmäärä 1.8. 2024

		oppilasmäärä yhteensä		1-2 lk		3-4 lk		5-6 lk	
Luhtikylän koulu	37	7	4	7	3	3	3		
opetusryhmien koko			11		10		16		

Luhtikylän koulun oppilasmäärä 1.8. 2027

		oppilasmäärä yhteensä		1-2 lk		3-4 lk		5-6 lk	
Luhtikylän koulu	27	5	3	1	7	4	7		
opetusryhmien koko			8		8		11		

Luhtikylän koulun rakennusta on osittain suljettu vuosina 2014-2020 rakennusteknisistä ja sisäilmasyistä. Tällä hetkellä koulun tiloina toimivat kolme luokkatilaa, liikuntasali sekä ruokala. Henkilökunnalla ei ole omaa taukotilaa. Kovien käsitöiden tila sekä opiskeluhuoltopalvelujen/rehtorin työtila toimivat erillisissä vuokratuissa konteissa, jotka ovat välituntialueelle sijoitettu.

Luhtikylän koulun laskennalliset käyttökustannukset oppilasta kohden/v ovat 13 391 €. Ero edullisimman koulun (Virenoja) käyttökustannuksiin on 5603 € / oppilas. (Lähde: Boost bros. 2023; Nykytilanteen mukaiset kohdekohtaiset käyttö- ja investointikustannukset). Luhtikylän koulun oppilaskohtainen tuntikehys on Orimattilan kouluista suurin (2,5 h / opp, vertailuna Myllylän koulu 1,5 h / opp.).

Luhtikylän koulun yhdysluokkien koot ovat lv. 2023-2024 1-2.lk: 10 opp. (3+7), 3-4. Lk: 10 opp (3+7), 5.-6. lk: 13 (8+5). Laaja-alaisen erityisopettajan tukea on Luhtikylän koulussa saatavilla yhtenä päivänä viikossa neljä tuntia. Laaja-alaisen erityisopettajan poissa ollessa sijaista ei oteta. Sama tilanne on, jos koulunkäynninohjaaja on poissa.

Opiskeluhuollon henkilöstö on Luhtikylän koululla seuraavasti: terveydenhoitaja 1krt/kk ja kuraattori 2krt/kk. Opiskeluhuoltopalvelujen henkilöstön resursoinnista päättää hyvinvointialue. Henkilöstön poissa ollessa ei toistaiseksi palvelua ole ollut saatavilla.

Luhtikylän koulun oppilaista tällä hetkellä on koulukuljetuksen piirissä 20/33 oppilasta (60,6 %). Luhtikylän koululaiset siirtyvät yläkouluun Orimattilan yhteiskouluun Orimattilan keskustassa, jolloin kaikki oppilaat siirtyvät koulumatkakuljetuksen piiriin.

Iltapäivätoiminnan järjestäminen lukuvuosittain riippuu siitä, onko lapsia riittävästi. Orimattilan sivistysvaliokunnan hyväksymän iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelman mukaan lapsia tulee ilmoittautua iltapäivätoimintaan haja-asutusalueilla 8 lasta, keskustan alueella 10 lasta, jotta kyseinen palvelu järjestetään.

Luhtikylän koulua käytetään iltaisin harrastus- ja yhdistysten kokoontumispaikkoina. Koulun pihassa on kenttä, joka mahdollistaa myös vapaa-ajan harrastetoiminnan kouluaikojen ulkopuolella.

Toteutus

Osana lapsivaikutusten arviointia pyydettiin lausuntoja Luhtikylän koulun käyttäjiltä ja sidosryhmiltä. Opetuspalveluista osoitettiin lausuntopyynnöt koulun oppilaskunnalle, henkilöstölle, vanhempainyhdistykselle, opiskeluhoitopalvelujen henkilöstölle sekä opiskeluhoollon ohjausryhmälle, eri työntekijäryhmiä edustaville ammattijärjestöille, Luhtikylän Nuorela Ry:lle sekä Orimattilan kaupungin itäiselle ja läntiselle aluekumppanuuspöydille. Orimattilan kaupungin LAPE-ohjausryhmä toteutti työpajan lapsivaikutusten arvioinnin osalta. Lausuntoja ja koonteja on käytetty osana lapsivaikutusten arviointia. Luhtikylän koulun oppilaiden huoltajille järjestettiin keskustelutilaisuus 9.11. 2023 ja Myllylän koululla avoin keskustelutilaisuus 7.2.2024, johon kaikkien lakkautusuhan alla olevien koulujen oppilaiden huoltajat oli kutsuttu henkilökohtaisesti Wilman kautta. Lisäksi näiden kolmen koulun oppilaiden huoltajille osoitettiin kysely opetuspalveluiden palveluverkkoon liittyen elokuussa 2023, jonka tuloksia on myös käytetty lapsivaikutusten arvioinnin pohjalla. Suuntaviivoja antavat myös Orimattilan kaupungin strategia, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä palveluverkkoa ohjaavat periaatteet.

Lapsivaikutusten arvioinnissa käytettiin hyödyksi keväällä 2023 tehtyä laajaa verkkofasilitointia (Orimattilan Kaupunki, Sidoryhmien osallistaminen opetuspalveluiden kehittämiseen, tulosraportti 4.5.2023, Fountain Park). Tavoitteena oli saada sidosryhmien ideoita parhaasta mahdollisesta oppimisesta ja hyvinvoinnista Orimattilan opetuspalveluissa v. 2030. Tähän kyselyyn vastasi 1612 lasta (92% 1.-9.lk oppilaista) sekä 491 aikuista.

Lasten kuuleminen järjestettiin lakkautuspäätöksen alla olevien koulujen oppilaille tammikuussa viikolla 5, Luhtikylässä tämä toteutui 29. Ja 31.1.2024. Huoltajia tiedotettiin asiasta 25.1.2024 lähetetyllä Wilma-viestillä. Kaupunkikohtainen hyvinvointiopettaja osallisti jokaisen koulun oppilaat luokka-asteittain ryhmätyöskentelyyn. Ryhmissä keskusteltiin ja kirjattiin asioita omasta nykyisestä koulusta, koulunkäynnistä yleensä, koulumatkoista ja mahdollisista uuteen kouluun siirtymisen vaikutuksista. Lisäksi oppilaskuntien hallitukset antoivat lausunnon koskien koulun lakkauttamista ja sen mahdollisia vaikutuksia. Orimattilaan vastikään perustetussa lastenparlamentissa asiaa ei nostettu esiin huoltajien toiveesta.

Lasten kuulemisen yhteenvetoa

HYVÄ KOULU

- lasten kommentit ovat hyvin arkisia
- useimmat ovat opettajasidonnaisia tai koulu yhteisösidonnaisia
- opettajan myönteiset piirteet korostuvat
- välituntialueen ja välituntivälineiden monipuolisuus
- koulu yhteisön hyvä ja rauhallinen ilmapiiri
- oppimisen tärkeä tukija on koulunkäynninohjaaja ja välillä erityisope
- lähiympäristöstä toivottiin kauppaa, palveluita, metsää
- opiskelu huollon väkeä ei juuri mainittu/oltu nähty
- lähellä kotia

KOULUMATKAT

- jutellaan kavereiden kanssa, ollaan puhelimella, tehdään läksyjä
- aikaisempi herääminen harmittaa
- Toisia pidempi koulumatka taksissa tai bussissa ei haittaa

OPPIMISTA HANKALOITTAVAT TEKIJÄT

- työrauha
- fyysiset tekijät (pulpetti, valaistus)

HUOLET

- Kaveriasiat
- Millainen koulu, henkilöstö, oppilaat, piha
- Onko koulukiusaamista
- Kouluun tutustuminen/ensimmäinen päivä

Nostoja keskusteluista ja lasten tuotoksista puhuttaessa hyvästä koulusta yleensä

Tärkeinä asioina hyvässä koulussa korostuivat lasten vastauksissa: opettajan myönteiset piirteet, opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutus, koulu yhteisön hyvä ja rauhallinen ilmapiiri ja turvallisuus. Lisäksi lapset arvostivat välituntialueen ja välituntivälineiden monipuolisuutta. Opetuksessa tärkeää on lasten mielestä monipuoliset opetusmenetelmät ja oppimisen tukeminen. Lähiympäristöltä lapset toivoivat palveluita, mutta myös luontoa. Oppimista hankaloittavana tekijänä lapset nimesivät työrauhan ja yksittäiset fyysiset tekijät (mm. pulpetti ja valaistus).

Nousevat teemat mahdolliseen muutokseen liittyen koulunkäyntiin ja vapaa-aikaan

- Hyvät puolet: kaveriasiat, opetus/oppimisympäristö, koulumatkat, palvelut lähellä, harrastusmahdollisuudet
- Huolet: kaveriasiat, koulumatka, vapaa-aika, harrastusmahdollisuudet, työrauha, opettajan huomio/oppimisen tuki

Lasten puheissa tärkeimpänä nousivat kaveriasiat. Lapset näkivät kaveriasiat muutoksen kohdalla sekä huolena että mahdollisuutena. Huolena heillä oli, tulevatko omat kaverit samalle luokalle/kouluun. Toisaalta he näkivät uuteen kouluun siirtymisen mahdollisuutena saada uusia kavereita sekä nähdä helpommin kavereita, jotka asuvat Orimattilan keskustassa.

Opetuksessa ja oppimisympäristöissä arvostettiin monipuolisuutta (opetusmenetelmät, välineet, koulun piha). Tärkeänä koettiin oma opettaja; vuorovaikutus lapsen ja aikuisen välillä. Tämä aiheutti myös mietintää, millainen on tuleva koulu ja opettaja, isomman koulun mahdollinen levottomuus sekä oppimisen tuen mahdollinen väheneminen.

Huolta lapsilla aiheutti mahdollinen pitenevä koulumatka, kuinka se vaikuttaa omaan jaksamiseen ja vapaa-aikaan. Tässäkin asiassa nähtiin myös toinen näkökulma. Pitenevä koulumatka mahdollistaa koulukyydissä kaverin kanssa juttelun, läksyjen teon, nukkumisen tai puhelimitse olon.

Vapaa-ajan kannalta lapset näkivät koulun mahdollisen siirtymisen lähemmäs Orimattilan keskustaa tuovan myös uusia mahdollisuuksia. Harrastusmahdollisuuksien laajeneminen ja läheisyys sekä muiden palveluiden parempi saatavuus koettiin hyvänä puolena. Joidenkin lasten huolena oli, häviääkö omalta kylältä koulun lakkautuksen myötä myös nykyisiä koululla toimivia harrastusmahdollisuuksia. Lisäksi joitain lapsia mietitytti mahdollinen vapaa-ajan väheneminen pitkien koulumatkojen ja odotusaikojen vuoksi.

Huoltajien kuulemisten yhteenvetoa

Sivistysjohtajan huoltajille teettämään palveluverkkokyselyyn vastasi 170 nykyisten 1.-6. luokkalaisten huoltajaa. Kysely lähetettiin niiden kuuden koulun oppilaiden huoltajille, joiden oppilasmäärät olivat pienimpiä tai eniten pienentymässä lähivuosina. Luhtikylän koulua koskeviin kysymyksiin tuli yhteensä 17 vastausta 36 oppilaan huoltajalta. Luhtikylän koululaisten huoltajat kokivat lapsen koulupolun mielekkäimmäksi vaihtoehdoksi Myllylän koulun mahdollisessa lakkauttamistilanteessa. Avoimissa vastauksissa korostui toive Hennan koulusta.

Länsi-Orimattilan vanhempainyhdistykseltä pyydettiin lausunto koulun mahdollisesta lakkauttamisesta. Länsi-Orimattilan vanhempainyhdistys nosti oman lähikoulun hyötyinä toimineet koulukuljetukset, koulun yhteisöllisyyden/yhteishengen myös kyläyhteisön kannalta, pienet luokkakoot sekä koulupäivien kohtuulliset pituudet. Huolta mahdollisessa muutoksessa aiheuttaa kylän kuoleentuminen, koulukuljetusten sujuminen ja pitkät kuljetusmatkat/odotusajat sekä iltapäiväkerhon suuruus. Toiveina mahdollisessa muutoksessa esitettiin, että kaikki oppilaat pääsisivät samaan kouluun/luokalle sekä koulun alkamisaikojen miettiminen niin, että lasten koulupäivä ei alkaisi kohtuuttoman aikaisin.

Keväällä 2023 toteutetussa laajassa verkkofasilitoinnissa koskien opetuspalvelujen kehittämistä oli tehtävänä visioida paras mahdollinen perusopetus v. 2030. Tähän kyselyyn vastasivat myös huoltajat. Verkkofasilitoinnissa aikuiset nostavat tärkeimmiksi asioiksi opettajan, oppimisympäristöjen roolin, työrauhan ja turvallisuuden. Kyläkoulut puhuttavat aikuisia, osa haluaa ne säilyttää, osa puoltaa pienempien kyläkoulujen lakkauttamista. Yksittäisinä tärkeimpinä asioina huoltajat mainitsevat opiskeluhuollon palvelut, ryhmäkoon, opettajien ammattitaidon, työrauhan ja terveelliset sekä turvalliset tilat.

Henkilöstön kuuleminen

Henkilöstö antoi oman lausuntonsa 1.2.2024 koskien Luhtikylän koulun mahdollista lakkauttamista. Lausunnossa nostetaan esiin oman koulun säilyttämisen kannalta positiivisia asioita, kuten pienet ryhmäkoot, yksilöllisyyden huomioiminen, opiskeluhoitopalvelut sekä pienen yksikön tuoma joustavuus eri toimissa. Lisäksi pohdintaa aiheutti mahdollisen lakkauttamisen vaikutus kylän elinvoimaisuuteen ja kyläläisten harrastusmahdollisuuksiin. Huolta aiheutti lisäksi henkilöstön työllistyminen jatkossa Orimattilan kaupungissa.

Muiden sidosryhmien kuuleminen

Opiskeluhuollon monialainen ohjausryhmä ja Luhtikylän koulun opiskeluhoitopalvelujen henkilöstö toteutti Luhtikylän koulun lakkauttamisen vaikutuksiin liittyvän lausunnon verkkotyöskentelynä 27.2-15.3. 2024. Lisäksi Orimattilan LAPE-ohjaustyöryhmässä pidettiin työpaja aiheeseen liittyen 20.3. 2024. Nuorela ry on myös antanut oman kirjallisen lausuntonsa asiasta. Seuraavassa yhteenvetoa kaikkien em. Tahojen lausunnoista.

Huolta lasten hyvinvoinnin kannalta aiheuttavat mahdolliset Myllylän kouluun syntyvät ylisuuret ryhmät, riskiryhmään kuuluvat lapset ja lasten vapaa-ajan väheneminen pitenevien koulumatka-aikojen myötä. Ylisuuret ryhmät vaikuttavat lasten yksilöllisen kohtaamisen mahdollisuuksiin ja oppimisen tukemiseen. Ahtaat tilat lisäävät tapaturmariskiä sekä levottomuutta luokassa. Myllylän kouluun siirryttäessä tärkeäksi asiaksi nostettiin tutustuminen uuteen kouluun ja mahdolliseen opettajaan, mikä vahvistaa turvallisuuden tunnetta muutoksen äärellä. Luottamuksen syntymistä Myllylän kouluun ja henkilöstöön pidettiin tärkeänä asiana. Tämän nähtiin olevan tärkeää myös mahdollisten koulupudokkaiden kannalta. Huolta aiheutti pitkät koulumatkat ja koulumatka-ajat sekä siitä seuraava lasten vapaa-ajan väheneminen. Kuljetussuunnittelun nähtiin olevan tärkeä tekijä, jolla tähän voitaisiin vaikuttaa.

Positiivisina asioina pidettiin mahdollisuutta Luhtikylän lapsille päästä peruskorjattuun terveellisempään ja monipuolisempaan oppimisympäristöön sekä parempaan mahdollisuuteen saada erityistä tukea. Elinpiirin laajentuminen ja mahdollisuudet uusien sosiaalisten suhteiden luomiseen koettiin hyvänä asiana. Lisäksi todettiin, että opiskeluhoollon palvelujen saatavuus säilyy/lisääntyy, sillä opiskeluhoitohenkilöstö on läsnä useampana päivänä viikossa. Toisaalta käytettävissä oleva aika lapseen nähden saattaa jopa vähentyä, jos opiskeluhoitopalvelujen tarvitsijoita on paljon. Tiedonsiirto nostettiin tärkeäksi asiaksi opiskeluhoollon palvelujen henkilöstön kesken työntekijöiden vaihtuessa.

LAPE-työryhmä ja opiskeluhoollon monialainen ohjausryhmä ovat myös tehneet kannanoton ryhmätyöskentelynä koulujen mahdollisiin lakkautuksiin ja niiden vaikutuksiin suhteessa lapsiin ja perheisiin. Pienen koulun tarjoamaa tuttuutta, yhteisöllisyyttä ja pieniä opetusryhmiä arvostettiin. Ryhmien keskeisimpinä huolina olivat mahdolliset ylisuuret/suuret luokkakoot ja koulumatkat, jotka vaikuttavat monella tavalla turvallisuuteen/turvallisuuden tunteen kokemiseen, yksilöllisen tuen saamiseen suuressa ryhmässä, työrauhaan, koulupoissaolojen mahdolliseen lisääntymiseen (koulupudokkuus), yhteisöllisyyden rakentamiseen luokassa (ryhmäytyminen), levon, arkiliikunnan, vapaa-ajan ja harrastuneisuuden mahdollisiin vähenemisiin. Koulupudokkuuden kannalta nostettiin esiin erityisesti kuljetuksesta myöhästymisen, mikä

saattaa aiheuttaa lapselle koko päivän poissaolon koulusta. Lisäksi huolta aiheuttivat koulupolun yhtenäisyys, pitkät koulumatkat ja koulumatka-ajat sekä niiden vaikutus lasten vapaa-aikaan. Positiivisina asioina muutoksessa koettiin suuremman koulun mahdollisuudet oppimisen ja hyvinvoinnin tukeen laaja-alaisen erityisopettajan, resurssiopettajan, opiskeluhuollon palvelujenhenkilöstön sekä muiden koulussa työskentelevien ammattilaisten myötä. Lisäksi muutos nähtiin lapselle mahdollisuutena itsenäistyä sekä saada uusia kavereita. Harrastustoiminnan ja vapaa-ajan vieton kannalta muutoksessa nähtiin hyviä ja huonoja puolia. Palvelut ja harrastusmahdollisuudet lähempänä keskustaa nähtiin tuovan lapsille valinnaisuutta ja parempia mahdollisuuksia käyttää kyseisiä palveluja. Toisaalta kyläkoulun lakkauttamiseen liitettiin riski harrastamisen vähenemiseen, jos oman koulun tarjoamat kerhot/muu iltakäyttö ja pihaympäristö eivät ole enää käytettävissä. Keskusteluissa nostettiin myös opettajan lisääntyvä kollegiaalinen tuki isommassa yhteisössä. Hyvänä asiana nähtiin myös se, että lapset pääsevät opiskelemaan omaan vertaisryhmäänsä (samalla luokkatasolla olevat). Tärkeänä pidettiin terveellisiä oppimisympäristöjä, riittävää tutustumista ja nivelvaihtotyötä tiedonsiirtoineen ennakkoon muutoksessa, jotta koulukäynti alkaisi parhaalla mahdollisella tavalla lasten ja huoltajienkin näkökulmasta. Monialaiset ryhmät toivat myös esiin huolensa kylän elinvoimaisuudesta ja kyläläisten sekä perheiden yhteisöllisyyden vähenemisestä mahdollisen koulun lakkauttamisen myötä

Nuorela Ry:n lausunnossa nousivat esiin myönteisinä näkökulmina mm. monipuolisemmat oppimisympäristöt ja mahdollisuus uusiin kaverisuhteisiin. Negatiiviset vaikutukset liittyivät kylän elinvoimaisuuteen ja Luhtikylän koulun käyttömahdollisuuksiin kouluaikojen ulkopuolella.

Lapsiin kohdistuvat hyödyt ja haitat eri päätösvaihtoehdoissa

Taulukkoon on koottu lasten (oppilaskunta ja oppilaskunnan hallitus), huoltajien, Länsi-Orimattilan vanhempainyhdistyksen, henkilöstön, opiskeluhuollon palvelujen henkilöstön sekä heidän esihenkilöidensä, opiskeluhuollon ohjausryhmän sekä LAPE-työryhmän nostamat näkökulmat päätösvaihtoehtoihin. Lisäksi lähteenä on käytetty sivistystoimen tuottamia selvityksiä ja asiakirjoja(ks.lähteet) **Taulukossa 1** vertaillaan hyötyjä ja haittoja siinä tilanteessa, että koulua ei lakkauteta. **Taulukossa 2** vertaillaan hyötyjä ja haittoja tilanteessa, jossa oppilaat siirtyvät Myllylän kouluun syksyllä 2024.

TAULUKKO 1		
PÄÄTÖSVAIHTOEHTO 1: KOULUA EI LAKKAUTETA	PÄÄTÖSVAIHTOEHDON LAPSIIN KOHDISTUVAT HYÖDYT	PÄÄTÖSVAIHTOEHDON LAPSIIN KOHDISTUVAT HAITAT
Päätösvaihtoehto 1: Koulua ei lakkauteta	Osallistuminen palveluun käyttäjänä: hyödyt Koulunkäynti omassa lähikoulussa mahdollistuu	Osallistuminen palveluun käyttäjänä: haitat Ei tunnistettuja kielteisiä vaikutuksia
Päätösvaihtoehto 1: Koulua ei lakkauteta	Saavutettavuus: hyödyt Oppilaiden koulumatkat ja niihin käytetyt ajat pysyvät ennallaan. Osa kulkee koulumatkat kävellen/pyörällä. Suuri osa oppilaista on koulukuljetuksen piirissä (22/33 = 60,6%) Opiskelu jatkuu pienessä yhteisöllisessä tutussa ympäristössä	Saavutettavuus: haitat Oppimisympäristö ei ole esteetön Erityisen tuen oppilaille on tarjolla rajallinen määrä lainmukaista erityisopetusta
Päätösvaihtoehto 1: Koulua ei lakkauteta	Yhdenvertaisuus: hyödyt Lainmukainen lapsen oikeus perusopetukseen	Yhdenvertaisuus: haitat Ei tunnistettuja kielteisiä vaikutuksia
Päätösvaihtoehto 1: Koulua ei lakkauteta	Laatu: hyödyt Opetusryhmä on pieni, mikä mahdollistaa yksilöllisemmän opetuksen	Laatu: haitat Yhdysluokkaopetuksessa opetus pitää usein hajottaa kahdelle eri luokka-asteelle tunnin aikana, mikä voi

	Henkilöstön pysyvyys	aiheuttaa rauhattomuutta ja esim. häiriöherkälle oppilaalle haastetta keskittymiseen ja oppimiseen
Päätösvaihtoehto 1: Koulua ei lakkauteta	Opiskeluympäristön turvallisuus ja terveys: hyödyt Pienet tilat mahdollistavat joustavuuden ja nopean reagoinnin	Opiskeluympäristön turvallisuus ja terveys: haitat Opiskelu jatkuu koulussa, jossa osa tiloista on suljettu huonon sisäilman vuoksi
Päätösvaihtoehto 1: Koulua ei lakkauteta	Opetus ja oppimisympäristö: hyödyt Koulupäivien mitta matkoineen on kohtuullinen Tuttu henkilöstö Opetusryhmien koko pieni Pienen koulun yhteisöllisyys Pienessä ryhmässä oppilaan kohtaamisen mahdollisuudet Pienen yksikön mahdollisuudet joustavuuteen erilaisissa tilanteissa	Opetus ja oppimisympäristö: haitat Opiskelu jatkuu koulussa, joissa osa tiloista on erillisissä konteissa (opiskeluhuoltopalvelujen tila, kovien käsitöiden tila) Eriyttämiseen ei ole muita tiloja kuin käytävä ja ruokala Erillistä kuvaamataidon, musiikin ja pehmeiden käsitöiden tiloja ei ole Oman ikäluokan opetusryhmät ovat osittain liiankin pienet tarkoituksenmukaiseen ja mielekkääseen toimintaan ja opetukseen
Päätösvaihtoehto 1: Koulua ei lakkauteta	Oppimisen, kasvun ja hyvinvoinnin tuki: hyödyt Pienessä ryhmässä ja koulussa oppilaan oppimisen ja hyvinvoinnin yksilöllisen tukemisen mahdollisuudet	Oppimisen, kasvun ja hyvinvoinnin tuki: haitat Tehostetun tuen oppilaiden tukemisen rajallisuus (vrt. laaja-alaisen erityisopettajan läsnäolomäärä, koulunkäynninohjaajien määrä)

		<p>Erityisen tuen oppilaille on tarjolla rajallinen määrä lainmukaista erityisopetusta</p> <p>Luhtikylän koulussa on yksi koulunkäynninohjaaja, kaikille tuen tarvitsijoille ei välttämättä mahdollisuutta antaa tukea</p>
Päätösvaihtoehto 1: Koulua ei lakkauteta	Koulumatkat: hyödyt Koulukuljetukset jatkuvat ennallaan	Koulumatkat: haitat Joillakin kuljetusoppilailla erittäin aikaiset herätykset
Päätösvaihtoehto 1: Koulua ei lakkauteta	Koulupolun jatkuvuus: hyödyt Yläkouluun siirrytään jatkossakin Orimattilan keskustaan	Koulupolun jatkuvuus: haitat Koulupudokkaiden rajalliset tukemisen mahdollisuudet liittyen opetuspalveluiden ja opiskeluhoitopalveluiden henkilöstöresurssiin Siirtymä pienestä koulusta suureen voi olla joillekin oppilaille vaikeampaa esimurrosiässä kuin jos koulupolku on käyty suuremmissa yksiköissä jo alakouluaikana
Päätösvaihtoehto 1: Koulua ei lakkauteta	Opiskeluhoitopalvelut: hyödyt Jatkuvat ennallaan sovitun lukujärjestyksen ja resurssoinnin mukaan: kuraattori 2krt/kk, kouluterveydenhoitaja 1krt/kk, koulupsykologi tarvittaessa	Opiskeluhoitopalvelut: haitat Opiskeluhoitopalveluja on saatavilla rajallinen määrä (n.3krt/kk). Poikkeuksena akuutit tilanteet, joihin lainvelvoittama palvelu tulee tarjota 1-7 päivässä. Opiskeluhoitopalvelujen tilat ovat erillisessä kontissa, jonne käynti ulkokautta

Päätösvaihtoehto 1: Koulua ei lakkauteta	Vapaa-aika: hyödyt Mahdollisuus liikuntatilojen ja muiden koulun tilojen ja pihan käyttämiseen kouluajan ulkopuolella Kaverisuhteet säilyvät ennallaan Iltapäivätoiminnassa omassa koulussa pieni henkilömäärä	Vapaa-aika: haitat Koulun tilojen tarjoamat harrastusmahdollisuudet ovat vähäisemmät kuin isommassa koulussa Harrastamisen Suomen mallin kerhotoiminnan ohjaajien saatavuus pienellä koululla rajallinen Iltapäivätoiminnan epävarmuus vuosittain ryhmään tarvittava lapsimäärän (8) suhteen
Päätösvaihtoehto 1: Koulua ei lakkauteta	Muut välilliset vaikutukset: hyödyt Kylän identiteetti ja elinvoimaisuus säilyy ennallaan	Muut välilliset vaikutukset: haitat Palveluverkkosuunnitelman uudelleen toteuttaminen Luhtikylän koululle ei ole varattu ensi lukuvuodeksi talousarviovarausta, tarvitsee lisätalousarvion Opetuksen laatu heikkenee kaikilla Orimattilan koulun oppilailla ylläpidettäessä kustannuksiltaan kalliimpia kouluja

TAULUKKO 2		
PÄÄTÖSVAIHTOEHTO 2: KOULU LAKKAUTETAAN JA OPPILAAT SIIRTYVÄT SYKSYLLÄ 2024 MYLLYLÄN KOULUUN	PÄÄTÖSVAIHTOEHDON LAPSIIN KOHDISTUVAT HYÖDYT	PÄÄTÖSVAIHTOEHDON LAPSIIN KOHDISTUVAT HAITAT
Päätösvaihtoehto 2 Koulu lakkautetaan ja oppilaat siirtyvät syksyllä 2024 Myllylän kouluun	Osallistuminen palveluun käyttäjänä: hyödyt Koulunkäynti koulukuljetuksineen mahdollistuu Myllylän koulussa	Osallistuminen palveluun käyttäjänä: haitat Koulupäivän mahdollinen piteneminen
Päätösvaihtoehto 2 Koulu lakkautetaan ja oppilaat siirtyvät syksyllä 2024 Myllylän kouluun	Saavutettavuus: hyödyt Kaikki Luhtikylän koulun oppilaat ovat oikeutettuja koulukuljetukseen perusopetuslain koulumatkarajojen mukaisesti Erityisen tuen oppilaille on tarjolla enemmän lainmukaista erityisopetusta (laaja-alainen erityisopettaja paikalla 5pvä/vko, mahdollisuudet integroitua erityisluokkiin yleisopetuksen ryhmästä) Myllylän koulussa on erityisluokat	Saavutettavuus: haitat Koulukuljetusten toteuttaminen voi muodostua joillakin oppilailla useammasta kuljetusmuodosta (taksi + bussi)

	Myllylän koulu on esteetön	
Päätösvaihtoehto 2 Koulu lakkautetaan ja oppilaat siirtyvät syksyllä 2024 Myllylän kouluun	Yhdenvertaisuus: hyödyt Kaikki Luhtikylän oppilaat samaan kouluun Kaikki oppilaat pääsevät opiskelemaan vertaisryhmäänsä (ei yhdysluokkaopetusta)	Yhdenvertaisuus: haitat Osa oppilaista voi hakeutua toiseen kouluun muutoksen kohdalla, mikä voi muuttaa kaverisuhteita
Päätösvaihtoehto 2 Koulu lakkautetaan ja oppilaat siirtyvät syksyllä 2024 Myllylän kouluun	Laatu: hyödyt Lyhytaikaisissa sijaisuuksissa mahdollisuudet koulun henkilöstön sijaistamisiin (pätevä sijainen saatavilla mahdollisesti paremmin) Yhteisopettajuus: rinnakkaisluokanopettajan tuki, Joustavat opetusjärjestelyt rinnakkaisluokkien kesken Jakotuntimahdollisuudet hieman paremmat isommassa koulussa Oppimisen, kasvun ja hyvinvoinnin tuen mahdollisuudet paremmat	Laatu: haitat Lasten opettajien vaihtuminen Ryhmäkoko kasvaa hetkellisesti joissain ikäryhmissä ylisuuriksi Henkilöstön saatavuus voi heikentyä, mikäli luokat ylisuuria pitkään
Päätösvaihtoehto 2 Koulu lakkautetaan ja oppilaat siirtyvät	Opiskeluympäristön turvallisuus ja terveys: hyödyt Myllylän koulu on hiljattain peruskorjattu ja nykyaikainen koulurakennus	Opiskeluympäristön turvallisuus ja terveys: haitat Suuren koulun yhteisöllisyys voi olla haaste

syksyllä 2024 Myllylän kouluun		<p>Mahdollinen turvallisuuden tunteen heikkeneminen hetkellisesti</p> <p>Ylisuuret ryhmät vaikuttavat tilojen turvallisuuteen hetkellisesti</p> <p>Yhteishengen luomisen haasteet Luhtikylän koulun oppilaiden siirtyessä osaksi Myllylän koulun luokkia</p> <p>Isommassa koulussa syntyvät ryhmät, joihin oppilaat kiintyvät. Joissakin tapauksissa ryhmät voivat olla ei-toivottua käytöstä ylläpitäviä</p>
Päätösvaihtoehto 2 Koulu lakkautetaan ja oppilaat siirtyvät syksyllä 2024 Myllylän kouluun	Opetus ja oppimisympäristö: hyödyt Erikoisluokat käytössä esim. musiikinluokka Mahdollisesti monipuolisemmat opetusmateriaalit, pedagogiset materiaalit Eriyttämistilat Henkilöstöllä mahdollisuus erikoistua esim. Taito- ja taideaineiden opetukseen enemmän omien taitojen ja kiinnostuksen kohteiden mukaan Kavereita ja sosiaalisia suhteita enemmän	Opetus ja oppimisympäristö: haitat Luokkakoot kasvavat hetkellisesti Suuren ryhmän mahdollinen levottomuus Isossa ryhmässä oppilaan kohtaamisen mahdollisuudet Luottamuksen rakentaminen uuden kouluyhteisön ja oppilaiden välille vie aikansa Luokkatilat tulevat ahtaammiksi oppilasmäärien lisääntyessä

<p>Päätösvaihtoehto 2 Koulu lakkautetaan ja oppilaat siirtyvät syksyllä 2024 Myllylän kouluun</p>	<p>Oppimisen, kasvun ja hyvinvoinnin tuki: hyödyt</p> <p>Tehostetun tuen oppilaille on tarjolla enemmän mahdollisuutta laaja-alaiseen erityisopetukseen (laaja-alainen erityisopettaja paikalla 5pvä/vko)</p> <p>E erityisen tuen oppilaille on tarjolla enemmän lainmukaista erityisopetusta (laaja-alainen erityisopettaja paikalla 5pvä/vko, mahdollisuudet integroitua erityisluokkiin)</p> <p>Koulunkäynninohjaajia useita: tuki jaetaan vuosittain/tarpeen mukaan jaksoittain</p> <p>Monialaisia asiantuntijoita läsnä joka päivä (laaja-alainen erityisopetta, erityisluokanopettajia, resurssiopettaja, opiskeluhuollon palvelujen henkilöstöä, koulunuorisotyö, koulunkäynninohjaajia)</p> <p>Odotusaikojen hyödyntäminen mahdollisuuksien mukaan oppimisen tuen näkökulmasta (läksyparkki, tukiopetus tms.)</p>	<p>Oppimisen, kasvun ja hyvinvoinnin tuki: haitat</p> <p>Isossa ryhmässä oppilaan yksilöllisen tukemisen mahdollisuudet</p> <p>Ison luokan/koulun työrauha</p>

<p>Päätösvaihtoehto 2 Koulu lakkautetaan ja oppilaat siirtyvät syksyllä 2024 Myllylän kouluun</p>	<p>Koulumatkat: hyödyt</p> <p>Koulumatka-aika nähtiin myös vapaa-ajan viettönä (lasten näkökulma)</p>	<p>Koulumatkat: haitat</p> <p>Koulumatkat ja –ajat pitenevät osalla oppilaista lakisääteinen maksimi koulumatka-aika (2,5 h) kuitenkin yhdenvertainen koko kaupungissa</p> <p>Osalla oppilaista koulumatka ja koulumatka-aika lyhenee</p> <p>Koulukuljetusten sujumisen epävarmuus</p> <p>Koulumatkojen turvallisuus: teiden turvallisuus kävelyosuuksilla, kiusaamisen tai häirinnän mahdollisuus kuljetuksen aikana</p> <p>Lepo ja vapaa-aika vähenee osalla lapsista</p> <p>Istumiseen käytetty aika osalla lapsista lisääntyy</p>
<p>Päätösvaihtoehto 2 Koulu lakkautetaan ja oppilaat siirtyvät syksyllä 2024 Myllylän kouluun</p>	<p>Koulupolun jatkuvuus: hyödyt</p> <p>Myllylän koulusta siirrytään yläkouluun Orimattilan yhteiskouluun.</p> <p>Siirtymä kyläkoulusta alakouluiässä isompaan kouluun voi tukea joidenkin lasten koulunkäyntiä koulupudokkuuden näkökulmasta, sillä esimurrosiässä siirtyminen (nykyinen toimintatapa) voi lisätä lapsen haasteita muutoksessa.</p>	<p>Koulupolun jatkuvuus: haitat</p> <p>Riskinä koulupudokkuus joidenkin lasten kohdalla (koulumatkojen pituus, aikaisemmat aamuhämmäiset, aiempi suurten poissaolojen määrä)</p> <p>Yhdysluokkaopetuksesta oman vuosiluokan opetukseen siirtyminen voi aiheuttaa haasteita oppisisältöjen yhteensovittamisessa reaaliaineissa (YL, HI, US, YH) siirryttäessä 2.-, 4.- tai 6.-vuosiluokille</p>

	Yläkouluun siirryttäessä lapsella on jo enemmän kavereita	
Päätösvaihtoehto 2 Koulu lakkautetaan ja oppilaat siirtyvät syksyllä 2024 Myllylän kouluun	Opiskeluhoiltopalvelut: hyödyt Kouluverkon tiivistyessä opiskeluhoilto palvelujen henkilöstön liikkuminen vähenee paikasta toiseen, mikä lisää hieman resurssia Opiskeluhoilto palveluja saatavilla sovitun lukujärjestyksen ja resurssin mukaan: kuraattori n.8krt/kk, kouluterveydenhoitaja 12krt/kk, koulupsykologi tarvittaessa Palvelut ovat useammin saatavilla, perheet ja lapset oppivat käyttämään niitä	Opiskeluhoiltopalvelut: haitat Opiskeluhoilto palvelujen henkilöstön muutokset suhteessa asiakkaaseen: uuden asiakassuhteen aloittaminen, luottamuksen rakentaminen uudelleen
Päätösvaihtoehto 2 Koulu lakkautetaan ja oppilaat siirtyvät syksyllä 2024 Myllylän kouluun	Vapaa-aika: hyödyt Monipuolisemmat liikunta- ja harrastusmahdollisuudet Harrastamisen Suomen mallin toiminnassa Enemmän kavereita ja mahdollisuuksia sosiaalisiin suhteisiin Elinpiiri laajenee Palvelujen saatavuus parempi (kaupat, kirjasto)	Vapaa-aika: haitat Harrastusmahdollisuudet Luhtikylän koulurakennuksessa ja pihalla heikkenevät Iltapäiväkerhon osallistujamäärä kasvaa, ryhmässä voi esiintyä levottomuutta Liikkumiset edestakaisin Luhtikylän ja keskustan välillä Vapaa-ajan ja levon väheneminen koulumatkojen kestäessä kauemmin

	<p>Odotusaikojen hyödyntäminen lepäämiseen tai muuhun vapaa-ajan viettotapaan/toimintaan</p>	<p>Elinpiiri laajenee</p> <p>Suuret välimatkat hankaloittavat yhteistä vapaa-ajan viettoa uudessa koulussa muodostuneiden kavereiden kesken</p>
<p>Päätösvaihtoehto 2 Koulu lakkautetaan ja oppilaat siirtyvät syksyllä 2024 Myllylän kouluun</p>	<p>Muut välilliset vaikutukset: hyödyt</p> <p>Huoltajien asenne muutokseen</p> <p>Lasten omatoimisuus kasvaa</p> <p>Kollegiaalinen tuki koulun henkilöstölle lisääntyy</p> <p>Ateriapalvelujen keskittäminen; kustannustehokkuus aterioiden kuljetuksissa ja henkilöstössä</p> <p>Kiinteistön ylläpidon kustannukset</p>	<p>Muut välilliset vaikutukset: haitat</p> <p>Kylän elinvoimaisuus/houkuttelevuus laskee</p> <p>Huoltajien ja kaupunkilaisten tyytymättömyys kaupungin päätöksentekoon ja strategiaan</p> <p>Huoltajien asenne muutokseen</p> <p>Oppilaiden ja huoltajien autolla kulkeminen lisääntyy, kun mahdolliset uudet yksiköt ovat kauempana</p> <p>Perheiden yhteisen ajan väheneminen pitkien koulupäivien myötä</p>

Lasten huoliin vastaaminen

Lasten huolet liittyivät koulumatkoihin, kaveriasioihin ja uuteen oppimisympäristöön. Koulumatkasuunnittelussa pyritään järjestämään matkat niin, että ne mahdollisimman vähän rasittaisivat oppilaan koulupäivää huomioiden asiaan liittyvät säädökset. Mietittäväksi myös jää, kuinka lasten mahdollisia pitkiä odotusaikoja voidaan hyödyntää. Voidaanko aikaa käyttää oppimisen tukemiseen esimerkiksi tukiopetusta tai läksyjenteko mahdollisuutta hyödyntämällä? Voiko olla mahdollisuus lepäämiseen, jos koulukuljetus on lähtenyt kovin aikaisin? Lisäksi tulee miettiä, miten koulupäivien aloitusajankohdat vaikuttavat lasten aikaisiin aamuheräämisiin ja koulukyyteihin ja voidaanko näihin vaikuttaa lukujärjestyssuunnittelulla kaupunkikohtaisesti.

Toisena huolena lapsilla oli, joutuvatko koulukaverit eri kouluun. Opetuspalveluiden tavoitteena on sijoittaa Luhtikylän koulun oppilaat Myllylän kouluun, mikäli se vain on mahdollista. Näin koulukaverit eivät jakaantuisi eri kouluille. Lisäksi pyrkimyksenä on järjestää uuteen kouluun tutustuminen ennen uudessa koulussa aloittamista. Silloin koulu ja mahdollinen uusi opettaja ja oppimisympäristö tulisivat tutuiksi ennen muutosta.

Vertailu vaikutuksista kaupunkitasoisesti ratkaisulla 1 (kouluja ei lakkauteta) tai 2 (koulut lakkautetaan)

Opetuspalvelut

Lapsivaikutusten arviointia tehdessä on tärkeää, että palveluverkkoa koskevissa päätöksissä kyettäisiin löytämään lasten ja perheiden näkökulmasta mahdollisimman pitkäkestoisia ratkaisuja. Orimattilassa palveluverkkoselvitys on ollut viimeksi päätöksenteossa viimeksi kolme vuotta sitten. Päätös palveluverkon tiivistämisestä hylättiin ja käynnistettiin uusi selvitys vuonna 2022. Mikäli koulun mahdollista lakkauttamista tarkastellaan vuosittain, aiheuttaa se jatkuvaa epävarmuuden tilaa perheissä ja henkilöstössä sekä kuohunutta koko kouluyhteisössä. Epävarmuus heijastuu myös kaupungin vetovoimaan.

Oppilasmäärät ovat laskemassa. Alakoulut ovat erikokoisia eri puolilla kaupunkia. Palveluverkkoa on tarve tiivistää. Lisäksi kaupungin taloudellinen tilanne vaatii palveluverkon tarkastelua taloudellisesta näkökulmasta. Palveluverkkoselvityksen ohessa tehtävässä lapsivaikutusten arvioinnissa on kuultu lapsia, huoltajia, henkilöstöä, opiskeluhoitopalvelujen monialaista ohjausryhmää, opiskeluhoitopalvelujen henkilöstöä, lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelman ohjausryhmää sekä muita sidosryhmiä (ks. prosessikaavio) koskien koulujen lakkauttamista ja siitä seuraavia vaikutuksia.

Kevään 2023 fasilitoinnissa ja tammikuussa 2024 tehdyissä lasten haastatteluissa nousevat pitkälti samat teemat opetukseen liittyen. Opettajan ja oppimisympäristön rooli nousivat molemmissa kyselyissä tärkeimpinä aiheina lapsilta sekä fasilitoinnissa myös aikuisilta. Fasilitoinnissa oppilaat nostivat kärkeen kiusaamiseen puuttumisen, hyvän ilmapiirin sekä hyvinvoinnin. Aikuiset pitivät tärkeinä asioina työrauhaa ja turvallisuutta. He haluavat säilyttää laadukkaan opetuksen, osaavat opettajat ja riittävän tuen. Myös lasten haastatteluissa hyvän koulun osalta korostuivat opettajan ja oppilaan välinen vuorovaikutus, hyvä ilmapiiri ja monipuolinen oppimisympäristö.

Monet edellä mainituista asioista ovat opettaja- ja kouluyhteisösidonnaisia, eivät paikkasidonnaisia. Aikuisten mainitseman riittävän tuen määrän mahdollistaminen on parempi hieman suuremmilla kouluilla resurssien jako huomioiden.

Lapset mainitsivat haastatteluissa opiskeluhoollon palvelujen henkilöstön harvoin. Aiheesta kysyttiin myös erikseen. Kyseisillä kouluilla opiskeluhoollon palvelujen (koulupsykologi, koulukuraattori, kouluterveydenhoitaja) henkilöstö käy yhteensä noin 3-5 kertaa kuukaudessa. Henkilöstön tunteminen on osittain sidoksissa käynteihin kouluilla. Fasilitoinnissa 2023 huoltajat nostivat yksittäisenä tärkeimpänä asiana juuri opiskeluhoollon palvelujen henkilöstön saavutettavuuden. Näkyvyys (kouluilla läsnäolo) kertonee osittain saavutettavuudesta.

Fasilitoinnissa tärkeimmät huomiot 1.-3. -luokkalaisilla olivat avun, tuen ja huomaamisen näkökulmaan liittyviä. 4.-9. -luokkalaisilla tärkeimpien asioiden joukossa olivat opettajan rooli, hyvä opetus ja kiusaamiseen puuttuminen. Opettajan ja kouluyhteisön myönteiset piirteet nousivat tärkeinä asioina esiin myös lasten haastatteluissa. Edellä mainitut asiat ovat opettaja- ja kouluyhteisösidonnaisia, eivät paikkasidonnaisia. Niihin voidaan vaikuttaa niin pienemmissä kuin suuremmisakin kouluissa.

Väestöennusteen mukaan kaupungin väestönkehitys on laskeva ja väheneminen kohdistuu erityisesti lasten ja nuorten määriin. Alakoulut eroavat toisistaan paitsi oppilasennusteen, myös opetusryhmien koon suhteen. Esiopetuksen palvelutarve supistuu ikäluokkien pienenemisen myötä ja perusopetuksen oppilasmäärä vähenee vuoteen 2029 mennessä noin 310 oppilaalla. Palvelutarpeen väheneminen tarkoittaa laskennallisesti 16-17 opetusryhmää (kun keskimääräinen ryhmäkoko 19 oppilasta). Oppilasmäärien vähentyessä epätasaisesti kunnan alueella erot opetusryhmien koon suhteen kasvavat entisestään. Perusopetuksen laadun ja talouden kannalta ei ole kestävä ratkaisu, että opetusryhmän koko on liian pieni.

Kouluja ja luokkia yhdistettäessä oppilasmäärät lisääntyvät kouluissa ja opetusryhmät kasvavat hetkellisesti. Opettajan aika oppilasta kohden vähenee suhteessa pienimpien yhdysluokkien (13 oppilasta) aikaan. Lisäksi luokan rauhattomuus saattaa lisääntyä oppilasmäärän kasvaessa. Ylisuuret luokat ovat riski kaikkien luokassa opiskelevien lasten hyvinvoinnille. Muutaman vuoden kuluessa oppilasmäärä alkaa tasaantua ikäluokkien pienenemisen myötä. Opetuspalveluissa ja kouluissa pyritään huomioimaan luokkakohtainen tilanne alkuvaiheessa järjestämällä jakotunteja tai/ja koulunkäynninohjaajan tai resurssiopettajan tukea ylisuurille (yli 25 oppilasta) luokille. Näitä luokkia muodostuu vain muutamassa ikäluokassa.

Mikäli perusopetuksen palveluverkkoon ei tulevaisuudessa tehdä muutoksia, pienten koulujen oppilasmäärät putoavat entisestään ja samalla nousevat myös oppilaskohtaiset kustannukset. Suurten opetusryhmien koulut puolestaan tarvitsevat nykyistäkin enemmän jakotunti-, tukiopetus- tai erityisopettajaresurssia. Yhtälö on taloudellisesti kestävä ja johtaa säästötoimenpiteisiin, jotka heikentävät koko perusopetuksen laatua, mikäli palveluverkko pysyisi entisellään.

Mielekäs opetus, oppiminen ja koulunkäynti eivät liity yksin suuriin opetusryhmäkokoihin. Myös toinen ääripää, koulun koon pieneneminen ja ikätovereiden vähyyt, vaikuttavat opetuksen mielekkääseen järjestämiseen ja sitä kautta oppilaan mahdollisuuksiin kehittyä. Luokkakoon merkityksestä oppimiselle ei ole myöskään selvää yhteyttä useiden tutkimusten mukaan (esim. Helsingin yliopisto, Kupiainen & Hienonen 2016, Luokkakoko), vaikka ylisuuret ryhmät eivät tavoiteltavia olekaan.

Oppilaiden oppimisen ja hyvinvoinnin (kouluterveyskyselyt 2019, 2021 ja 2023) haasteet ovat lisääntyneet. Luokat ovat heterogeenisiä. Yhdessä luokassa voi olla äidinkieleltään useita muita kuin suomenkielisiä sekä tehostetun ja erityisen tuen oppilaita. Opettaminen on muuttunut yhä haasteellisemmaksi oppilaiden yksilöllisten tarpeiden huomioimisen myötä. Yhdysluokkaopetuksessa toisen samassa luokkatilassa opiskelevan ryhmän toiminnan lisäksi tulee huomioida myös lasten yksilölliset tarpeet. Yhdysluokkaopetuksen kuormittavuus niin lapselle kuin henkilöstöllekin opetuksen hajanaisuuden kannalta tulee huomioida.

Orimattilan kaupungin talouden tervehdyttämisen suunnitelmia

Orimattilan kaupungin on tasapainotettava talouttaan 5,4 miljoonaa vuosina 2024-2026. Kaikkia kaupungin toimia arvioidaan tästä näkökulmasta kriittisesti. Toimet tulevat kohdistumaan kaikkiin ikäryhmiin. Palveluverkkoselvitys tarvittavine toimenpiteineen on osa talouden

tervehdyttämistä. Se pitää sisällään muun muassa kolmen koulun lakkauttamiset vuosina 2024-2026. Mikäli kouluja ei lakkautettaisi, tulisivat säästötoimet kohdistumaan joillain muilla keinoilla sivistystoimialan palveluihin (varhaiskasvatus-, opetus-, kirjasto-, kulttuuri-, museo-, ja nuorisopalvelut) tai kaupungin muihin palveluihin. Ikäluokkien koot ovat pienentyneet. Vuonna 2023 syntyi n. 100 lasta, kun kymmenen vuotta aiemmin lukumäärä oli lähes puolet suurempi. Palveluita on välttämätöntä järkeistää ja keskittää.

Perusopetuksen taloutta keventäisivät palveluverkon supistumisen myötä poistuvat tai vähenevät kustannukset, kuten esim. kiinteistöhoiton ja ruokahuollon kustannukset. Toisaalta koulujen lakkauttaminen lisää koulukuljetuskustannuksia. Joidenkin kustannusten ennakointi on erittäin haastavaa, sillä asiaan voi liittyä esimerkiksi vuosittaiset tai pidemmän ajan suhdannevaihtelut (esim. polttoaineiden hinta, joka vaikuttaa koulukuljetuskilpailutusten tarjouksiin), joita ei voi ennakoita tarkasti.

Kasvun ja kehityksen yksilöllinen tukeminen

Orimattilan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman läpileikkaavat toimintaperiaatteet ovat yhdenvertaisuus, kumppanuus ja oikea-aikaisuus. Kaupungin hyvinvointityötä tehdään varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa, lukiossa ja nuorisotyössä. Lisäksi hyvinvointityöhön kuuluvat kulttuuri-, kirjasto-, ja museopalvelut, seurakunta, järjestöt ja sosiaalityö. Mahdollisuudet näiden palvelujen käyttöön on lasten ja nuorten saatavilla koulupaikasta riippumatta. Palveluita on keskitetty Orimattilan keskusta. Luhtikylän, Kuivannon ja Järvikunnan kylissä palveluita ei ole juurikaan koulun lisäksi. Luhtikylän ja Järvikunnan varhaiskasvatuspalvelut järjestetään Länsi-Orimattilassa. Kirjastoauto käy kylillä säännöllisesti. Koulujen iltakäyttö on koulukohtaista ja vuosisidonnaista. Seurat ja järjestöt käyttävät niitä resurssien ja mahdollisuuksien mukaan.

Opiskeluhoitolain mukaan opiskelijalla on oikeus saada psykologi- ja kuraattoripalveluja tarpeen mukaan. Koulujen mahdollisten lakkautusten seurauksena, voi lapsen asiakassuhteeseen tulla muutoksia. Palveluista vastannut työntekijä voi muuttua. Tärkeää on huolehtia mahdollisista tiedonsiirroista yhteistyössä asiakkaan kanssa. Uuden asiakassuhteen luominen vie hetken aikaa. Oikeus palveluun kuitenkin jatkuu koulupaikasta huolimatta. Sama koskee kouluterveydenhuollon järjestämistä.

Kyläkouluista siirtyminen suurempiin yksiköihin tukee opiskeluhoollon palveluihin pääsyä. Kyläkouluilla palveluja on saatavilla vähemmän kuin suuremmissa yksiköissä. Opiskeluhoollon palvelujen henkilöstön työskentelypisteiden vähentyessä jää aikaa enemmän varsinaiselle työlle ilman siirtymiä. Se tarkoittaa, että palvelua on saatavilla keskitetysti paremmin. Toisesta näkökulmasta asiakasmäärän vähäisyys mahdollistaa suuremman ajankäytön yhdelle lapselle pienessä yksikössä.

Nivelvaihtely ja sekä tiedonsiirto on tärkeää opiskeluhoollon lisäksi myös opetuspalveluissa. Uuteen kouluun ja mahdolliseen opettajaan ja ryhmään tutustuminen ennen uuteen kouluun siirtymistä vahvistaa turvallisuuden tunnetta muutoksen edessä. Lisäksi nivelvaihtely

esiopetuksesta kouluun vahvistuu, jos lapsi jo esiopetusvuonna pääsee ryhmäytymään tulevien luokkakavereiden kanssa samassa koulurakennuksessa.

Siirtyminen pienestä koulusta suurempaan voi olla joillekin lapsille helpompaa nuorempaan, jolloin murrosiän aiheuttamat mahdolliset henkiset ja fyysiset haasteet eivät lisää koulumuutoksen mukanaan tuomaa stressiä.

Liikkuminen ja ympäristö

Luhtikylän, Kuivannon ja Järvikunnan koulujen pihoissa on lapsille monia toimintamahdollisuuksia. Ne toimivat kylissä myös kouluajan ulkopuolella harrastuspaikkoina. Mahdollisten uusien koulujen välituntialueet ja koulupiha tarjoavat myös monipuolisia mahdollisuuksia liikkua ja leikkiä.

Koulujen mahdollinen lakkauttaminen ja opiskelupaikan siirtyminen lähelle keskustaa mahdollistaa erilaisten liikuntapalvelujen ja muiden harrastusmahdollisuuksien käytön monipuolisemmin. Lisäksi nuorisotyön, kulttuuri-, kirjasto- ja museopalvelujen sekä seurakunnan ja järjestöjen tuottamat palvelut ovat paremmin ja monipuolisemmin saatavilla. Koulujen lakkauttaminen voi merkitä osalle oppilaista arkiliikunnan vähenemistä, mikäli koulumatkakuljetusreitti kulkee läheltä kotia. Toisaalta koulumatkoihin liittyy usein kuitenkin omavastuuosuus, jonka oppilas kulkee omatoimisesti. Mahdollisesti koulun pihan käyttäminen vapaa-ajalla ei olisi enää mahdollista, mikä kaventaisi harrastusmahdollisuuksia iltaisin.

Koulujen mahdollinen lakkauttaminen tarkoittaa sitä, että lapset tulevat kulkemaan takseilla ja busseilla päivittäin. Osan oppilaista on mahdollista käyttää olemassa olevia runkolinjoja, osa tarvitsee lisäksi liityntäkuljetuksia bussipysäkeille. Joissakin tapauksissa koulumatkaan käytettävä lakisääteinen aika (2,5 h) ylittyy käytettäessä bussikuljetusta, jolloin näissä tilanteissa tullaan tarvitsemaan suoraa taksikuljetusta joko sekä aamulla että iltapäivällä tai vain toisena. Tällä hetkellä lakkautusuhan alla olevien koulujen oppilasta koulukuljetuksen piirissä on yhteensä 96/137 oppilasta (70,1 %). Koulumatkaan liittyy aina omavastuuosuus, jonka lapsi kulkee ikätasosta ja reitin turvallisuudesta riippuen noutopisteelle.

Vapaa-aika ja osallistuminen

Luhtikylän, Kuivannon ja Järvikunnan koulujen pihoissa on lapsille monia toimintamahdollisuuksia. Ne toimivat kylissä myös kouluajan ulkopuolella harrastuspaikkoina. Koulujen lakkauttaminen merkitsisi todennäköisesti myös koulurakennusten iltakäytön loppumista vapaa-ajan viettopaikkana harrastuksissa tms. Koulujen mahdollisten lakkautusten myötä, tulisi miettiä kyseisten rakennusten mahdollista käyttöä

kyläyhteisön hyväksi vapaa-ajanviettopaikkana sekä harrastusmahdollisuuksien näkökulmasta. Kannanotoissa nostettiin esiin kaupungin roolin tärkeys kylien harrastusmahdollisuuksien tukemisessa varsinkin silloin, mikäli koulu lakkautetaan.

Mahdollisten uusien koulujen välituntialueet ja koulupiha tarjoavat myös monipuolisia mahdollisuuksia liikkua ja leikkiä. Koulujen mahdollinen lakkauttaminen ja opiskelupaikan siirtyminen lähelle keskustaa mahdollistaa erilaisten liikuntapalvelujen ja muiden harrastusmahdollisuuksien käytön helpommin. Lisäksi nuorisotyön, kulttuuri-, kirjasto- ja museopalvelujen sekä seurakunnan ja järjestöjen tuottamat palvelut ovat paremmin ja monipuolisemmin saatavilla. Kaikilla Orimattilan kouluilla järjestään harrastamisen Suomen mallin kerhotoimintaa. Joillakin kouluilla harrastetoimijoita on toisia enemmän. Nämä koulut painottuvat Orimattilan keskusta-alueelle.

Lasten kuulemisessa puheissa tärkeimpänä nousivat kaveriasiat. Lapset näkivät kaveriasiat muutoksen kohdalla sekä huolena että mahdollisuutena. Huolena heillä oli, tulevatko omat kaverit samalle luokalle/kouluun. Toisaalta he näkivät uuteen kouluun siirtymisen mahdollisuutena saada uusia kavereita sekä nähdä helpommin kavereita, jotka asuvat Orimattilan keskustassa.

Lasten lisäksi myös huoltajia mietitytti pääsevätkö koulukaverit samaan kouluun. Opetuspalveluiden tavoitteena on sijoittaa lakkautusuhan alla olevien koulujen oppilaat samaan kouluun, vähintäänkin koskien saman luokkatason oppilaita. Näin lähimmät koulukaverit eivät jakaantuisi eri kouluille. Koulumuutoksella voi olla vaikutuksia siihen, että huoltajat hakevat lapselle koulupaikkaa eri koulusta, kuin mihin muut oppilaat siirtyvät. Lasten kaverisuhteiden jatkumosta tulee huolehtia, kun tehdään suunnitelmia koulupolun etenemisestä.

Samat luokkakaverit/koulukaverit samassa uudessa koulussa antaa mahdollisuuksia myös yhteiseen vapaa-ajan viettoon Orimattilan keskustassa tai keskustan läheisyydessä. Syrjäytymisvaarassa oleville lapsille muutos voi olla mahdollisuus aktiivisempaan elämään ja uusiin kaverisuhteisiin.

Kuljetusoppilaiden määrä lisääntyy. Mahdolliset pitenevät koulumatka-ajat vähentävät lasten vapaa-ajan määrää. Vapaa-ajan määrän kannalta on tärkeää pystyä suunnittelemaan koulumatkat ja odotusajat mahdollisimman hyvin. Tämä tarkoittaa yhteistyötä kaikkien koulujen ja kuljetusjärjestelijöiden suhteen. Odotusajoille voi olla mahdollista suunnitella esimerkiksi läksyparkkia, kerhoja, tukiopetusta tai lepäämisen mahdollisuutta. Kuljetuksen osalta kouluuntulo- ja lähtöajan olisi hyvä olla mahdollisimman lähellä koulunkäyntiaikoja, jolloin lapsen koulupäivä ei pitene odotusajan vuoksi lisää huomattavasti.

Terveys ja turvallisuus

Opiskeluhoitopalvelut ja kouluterveydenhuolto kuuluvat kaikkien lasten perusopetuslain mukaisiin oikeuksiin koulupaikasta riippumatta. Sosiaalityön, perusterveydenhuollon, nuorisopalvelujen, seurakunnan ja muiden järjestöjen tuottamat lasten, nuorten ja perheiden palvelut ovat Orimattilan keskustassa helpommin saatavilla.

Pieneltä koululta siirryttäessä isompaan kouluun ja lähiympäristöön voi uusi tilanne ja toimintaympäristö aiheuttaa monenlaisia tunteita. Turvallisuuden tunteen vahvistaminen on huomioitava uudessa tilanteessa kaikkien lasten, mutta erityisesti heikommassa asemassa olevien lasten kohdalla. Uuteen kouluun ja mahdolliseen opettajaan tutustuminen on tärkeällä sijalla epävarmuuksien ja jännitysten lieventämiseksi sekä turvallisuuden tunteen vahvistamiseksi.

Osalla lakkautusuhan alla olevista kouluista on ollut sisäilmaongelmia tai niissä on aiheutunut joillekin henkilöstön jäsenille tai oppilaille oireita, joiden alkuperää ei ole saatu selville tutkimuksista huolimatta. Luhtikylän koululaisten tulevaksi kouluksi suunniteltu Myllylän koulu on peruskorjattu koulu. Kuivannon ja Järvikunnan koululaisten tulevat suunnitellut koulut Virenojan ja Tönnön koulut tarvitsevat lähivuosina peruskorjausta, mikäli näissä kouluissa toimintaa jatketaan pidempään. Mikäli palveluverkkosuunnitelma etenee alustavan suunnitelman mukaisesti, Tönnön koululaiset siirtyisivät vuosikymmenen lopulla Jokivarren alueella sijaitsevaan kouluun.

Koulukuljetukset lisääntyvät. Kuljetusten aikana oppilaat ovat vailla valvontaa. Koulukuljetuksiin käytettävä aika lisääntyy, mikä mahdollistaa oppilaat häirinnälle ja kiusaamiselle. Saumaton yhteistyö liikennejärjestelijän, oppilaiden ja huoltajien kanssa suhteessa kouluun on tärkeää, jotta kiusaaminen ja häirintä ei mahdollistu. Kouluilla odotusajan valvonta on järjestettävä. Huomattava on, että koulukuljetusten lisääntyessä myös lasten istumisen määrä tulee päivän aikana lisääntymään, mikä vähentää luontaista liikkumiseen käytettävää aikaa.

Muutostilanteessa lapsilla, joilla on ollut paljon poissaoloja, mahdollisesti suurempi riski koulupudokkuuteen. Toisaalta muutos koulupaikassa antaa mahdollisuuden myös positiiviseen muutokseen koulunkäynnissä. Huomioitavaa on heikommassa asemassa olevien lasten mielenhyvinvoinnista huolehtiminen ahdistuneisuuden lisääntymisen näkökulmasta, kun ympäristö muuttuu pienestä suuremmaksi. Mahdollinen uusi tuleva koulu lähempänä keskustaa mahdollistaa siellä asuvien läheisten ja kaverien tapaamisen helpommin, mikä lisää kokemusta ihmissuhteiden jatkuvuudesta.

Koulujen lakkautus ja siihen liittyvä keskustelu niin kotona, kouluissa kuin julkisestikin voi aiheuttaa epävarmuuden ja turvattomuuden tunnetta lapsissa. Eri toimijoiden tulee kiinnittää huomiota keskustelujen sävyyn ja sisältöön lasten ollessa paikalla. Aikuisten on tärkeää olla turvallisia, kuuntelevia ja ratkaisukeskeisiä.

Tärkeä osa kylien palveluja on koulu. Koulun lakkauttaminen herättää huolen kylien kuoleentumisesta ja vetovoimaisuudesta. Koulujen lakkauttamisella ei ole vaikutusta perheiden taloudelliseen tilanteeseen suoraan. Koulunkäynti ja koulukuljetukset ovat ilmaisia.

Välilliset vaikutukset

Lyhyellä aikavälillä muutoksen kohdalla lasten oikeuksien toteutuminen saattaa heikentyä hetkellisesti, jollei suunnittelussa ja prosessin eri vaiheissa näkökulmaa arvioida ja huomioida jatkuvasti. Pitkällä aikavälillä lasten ja nuorten hyvinvoinnin voidaan ajatella palautuvan tai jopa paranevan.

Perheiden tyytymättömyys kuntapäätäjien päätöksentekoon on riski lasten elämän kannalta. Pettymys päätöksentekoon voi hankaloittaa yhteydenpitoa perheisiin ja luottamuksen rakentumista tulevaan kouluun. Se voi lisätä muuttoliikettä pois Orimattilasta.

Liitteet

- **Verkkofasilitointi 4.5.2023 (Fountain Park)**
- **Länsi-Orimattilan vanhempainyhdistyksen lausunto**
- **Luhtikylän koulun henkilöstön lausunto**
- **Luhtikylän Nuorela Ry:n lausunto**
- **Oppilaskunnan hallituksen lausunto**
- **Orimattilan lapsivaikutusten arvioinnin prosessikuvaus 27.2.2024**
- **Opetuspalveluiden palveluverkkokysely huoltajille**

Lähteet

- **Kaupunginvaltuuston kokouksen pöytäkirja 6.6.2022**
- **Talouden tervehtyttäminen opetuspalvelut/asiantuntijaryhmä (esitys 5.2.2024 ja taustamateriaalia)**
- **Luhtikylän koulun opiskeluhoitopalvelujen henkilöstön työskentelymateriaali**
- **Opiskeluhoollon ohjausryhmän työskentelymateriaali**
- **LAPE työryhmän työskentelymateriaali**
- **Taulukko Luhtikylän koulun lasten vastauksista**
- **Sivistysvaliokunnan hyväksymä päätös iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelmasta**
- **Alueellinen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022-2025**
- **Orimattilan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2022-2025**